

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-1-12

Druk nr 101

Warszawa, 4 stycznia 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 i art. 123 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Rada Ministrów uznała wymieniony projekt za pilny ze względu na konieczność przeprowadzenia kwotowej waloryzacji świadczeń od dnia 1 marca 2012 r. Zapewni to wyższe kwotowo – niż na obecnych zasadach – podwyżki świadczeń dla najuboższych świadczeniobiorców.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.²⁾) w art. 85 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1. Kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy wynoszą:
- 1) 799,18 zł miesięcznie – dla osób całkowicie niezdolnych do pracy;
 - 2) 613,38 zł miesięcznie – dla osób częściowo niezdolnych do pracy.
2. Kwota najniższej emerytury, z zastrzeżeniem art. 24a ust. 6, art. 54, art. 54a ust. 2 i art. 87, oraz renty rodzinnej wynosi 799,18 zł miesięcznie.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 i Nr 113, poz. 745 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654) w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej po dniu 29 lutego 2012 r. stanowi kwota 2 235,48 zł.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252, z 2009 r. Nr 6, poz. 33 oraz z 2011 r. Nr 17, poz. 79 i Nr 75, poz. 398) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kwota świadczenia przedemerytalnego wynosi 938,25 zł miesięcznie, z wyjątkiem świadczeń dla osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4, których świadczenie nie może być wyższe niż ostatnio otrzymywana renta.”;

2) w art. 5 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy w wyniku zmniejszenia, o którym mowa w ust. 3, kwota świadczenia przedemerytalnego byłaby niższa niż 469,12 zł, świadczenie przedemerytalne wynosi 469,12 zł, z zastrzeżeniem ust. 5. Do kwoty świadczenia przedemerytalnego w wysokości 469,12 zł art. 3 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 4. 1. W 2012 r. waloryzacja od dnia 1 marca polega na dodaniu do kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 29 lutego 2012 r., kwoty waloryzacji w wysokości 71 zł.

2. Waloryzacja podstawy wymiaru świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polega na pomnożeniu podstawy wymiaru świadczenia przez wskaźnik stanowiący iloraz zwaloryzowanej kwoty świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i kwoty tego świadczenia ustalonej na dzień poprzedzający termin waloryzacji.

3. Do waloryzacji podstawy wymiaru świadczeń wypłacanych na podstawie ustaw, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 7 i 8, przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. W przypadku świadczenia niższego od kwoty najniższego świadczenia, do którego nie ma zastosowania gwarancja wysokości najniższego świadczenia, o której mowa w art. 85 ustawy, o której mowa w art. 1, kwota waloryzacji jest ustalana przez pomnożenie kwoty, o której mowa w ust. 1, przez iloraz kwoty tego świadczenia i kwoty najniższego świadczenia obowiązującej do dnia 29 lutego 2012 r.

5. W przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy i rent inwalidzkich III grupy kwota waloryzacji wynosi 75 % kwoty, o której mowa w ust. 1.

6. Przepisu ust. 5 nie stosuje się do rent inwalidów wojennych i wojskowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 9 i 10.

7. Jeżeli emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przysługuje łącznie z okresową emeryturą kapitałową, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 15, każde z tych świadczeń podwyższa się o kwotę, o której mowa w ust. 1, proporcjonalnie do wysokości tych świadczeń.

8. Waloryzacji części okresowej emerytury kapitałowej, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507, z 2010 r. Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398), dokonuje się proporcjonalnie do udziału tych części w wysokości okresowej emerytury kapitałowej.

9. Kwoty maksymalnych zmniejszeń, o których mowa w art. 104 ust. 8 ustawy, o której mowa w art. 1, podlegają od dnia 1 marca 2012 r. podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji w wysokości 104,8 %.

Art. 5. 1. Waloryzacji, o której mowa w art. 4, podlegają:

- 1) emerytury i renty, o których mowa w art. 3 pkt 1 – 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o których mowa w art. 18 pkt 1 – 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.³⁾);
- 3) świadczenia przedemerytalne i zasiłki przedemerytalne, o których mowa w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252, z 2009 r. Nr 6, poz. 33 oraz z 2011 r. Nr 17, poz. 79 i Nr 75, poz. 398);
- 4) świadczenia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6 – 8 oraz art. 49, 50 i 52 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy

- i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322, z późn. zm.⁴⁾);
- 5) renty, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 i 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.⁵⁾);
 - 6) renty socjalne, o których mowa w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268, z późn. zm.⁶⁾);
 - 7) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a – c ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.⁷⁾);
 - 8) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a – c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.⁸⁾);
 - 9) świadczenia, o których mowa w art. 12 i art. 16 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371, z późn. zm.⁹⁾);
 - 10) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 i Nr 113, poz. 745 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654);
 - 11) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie

(Dz. U. Nr 52, poz. 539, z 2003 r. Nr 229, poz. 2273 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 873);

- 12) świadczenia, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych (Dz. U. Nr 249, poz. 1824, z 2010 r. Nr 225, poz. 1465 oraz z 2011 r. Nr 122, poz. 696);
 - 13) emerytury, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 138, poz. 808 i Nr 171, poz. 1016);
 - 14) świadczenia, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398);
 - 15) okresowe emerytury kapitałowe, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych.
2. Waloryzacji od dnia 1 marca 2012 r., polegającej na pomnożeniu ich kwoty przez wskaźnik waloryzacji w wysokości 104,8 %, podlegają:
- 1) dodatki, o których mowa w art. 75 ust. 2 i art. 76 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
 - 2) dodatek, o którym mowa w art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.¹⁰⁾);
 - 3) dodatek, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
 - 4) świadczenia pieniężne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym

i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622, z późn. zm.¹¹⁾);

- 5) świadczenia pieniężne, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 87, poz. 395, z późn. zm.¹²⁾).

Art. 6. 1. W przypadku zmiany po dniu 29 lutego 2012 r. w wysokości rent inwalidów wojennych i wojskowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 9 i 10, do których prawo ustalono przed dniem 1 marca 2012 r., renty te oblicza się przez ich ustalenie od podstawy wymiaru, wynoszącej 2 164,48 zł oraz dodanie do tak obliczonego świadczenia kwoty waloryzacji, o której mowa w art. 4 ust. 1.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu wysokości rent rodzinnych po inwalidach wojennych i wojskowych, zmarłych po dniu 29 lutego 2012 r., których świadczenia zostały zwaloryzowane zgodnie z art. 4 ust. 1.

Art. 7. W 2012 r. w zakresie uregulowanym w art. 4 nie stosuje się:

- 1) art. 88 i 89 ustawy, o której mowa w art. 1;
- 2) art. 48 ustawy, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2;
- 3) art. 6 ustawy, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 7;
- 4) art. 6 ustawy, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 8;
- 5) art. 12 ustawy, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 11.

Art. 8. 1. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłosi, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji, należne od terminu waloryzacji kwoty dodatków

i świadczeń, o których mowa w art. 5 ust. 2, oraz kwoty maksymalnych zmniejszeń, o których mowa w art. 4 ust. 9.

2. W 2012 r. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie wydaje komunikatów, o których mowa w:

- 1) art. 94 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) art. 90 ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela;
- 3) art. 15 ust. 6 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
- 4) art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych;
- 5) art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Art. 9. W 2012 r. do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie stosuje się przepisu art. 29 ust. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.¹³⁾).

Art. 10. Na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego upoważnia się ministra właściwego do spraw finansów publicznych do dokonania przeniesienia między częściami, działami, rozdziałami i paragrafami, planowanych dotacji i wydatków przeznaczonych na waloryzację zawartych w ustawie budżetowej na rok 2012.

Art. 11. W 2012 r. decyzje dotyczące waloryzacji emerytur i rent sporządzane przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego i doręczane w formie dokumentu pisemnego mogą zamiast podpisu zawierać nadruk z imieniem i nazwiskiem oraz stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 2012 r., z wyjątkiem art. 8, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

-
- ¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin oraz ustawę z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych.
- ²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 67, poz. 411, Nr 70, poz. 416, Nr 180, poz. 1112, Nr 227, poz. 1505, Nr 228, poz. 1507 i Nr 237, poz. 1654 i 1656, z 2009 r. Nr 69, poz. 595, Nr 79, poz. 667 i Nr 97, poz. 800 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 232, poz. 1378 i Nr 233, poz. 1382.
- ⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1725 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 122, poz. 696 i Nr 138, poz. 808.
- ⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 83, poz. 760, Nr 96, poz. 874 i Nr 122, poz. 1143, z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 164, poz. 1366, z 2009 r. Nr 99, poz. 825, Nr 126, poz. 1040 i Nr 127, poz. 1052 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.
- ⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 120, poz. 1252, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, z 2007 r. Nr 120, poz. 818 i Nr 176, poz. 1241, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, z 2009 r. Nr 97, poz. 800, z 2010 r. Nr 40, poz. 229 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 106, poz. 626 i Nr 224, poz. 1338.
- ⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 559, z 2008 r. Nr 208, poz. 1308, z 2009 r. Nr 24, poz. 145, Nr 79, poz. 669, Nr 95, poz. 785 i Nr 161, poz. 1278 oraz z 2010 r. Nr 27, poz. 141, Nr 36, poz. 204, Nr 113, poz. 745 i Nr 167, poz. 1130.
- ⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65, Nr 90, poz. 757 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 558, z 2008 r. Nr 66, poz. 402 i 409 i Nr 220, poz. 1410, z 2009 r. Nr 24, poz. 145 i Nr 95, poz. 786, z 2010 r. Nr 113, poz. 745 oraz z 2011 r. Nr 205, poz. 1203.
- ⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 181, poz. 1515, z 2003 r. Nr 72, poz. 658, z 2004 r. Nr 46, poz. 444 i Nr 281, poz. 2779, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 99, poz. 658 i Nr 166, poz. 1172, z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 92, poz. 753 oraz z 2011 r. Nr 187, poz. 1109.
- ¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218 i Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103,

Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369 i Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 1, poz. 1, Nr 56, poz. 458, Nr 67, poz. 572, Nr 97, poz. 800, Nr 213, poz. 1650 i Nr 219, poz. 1706 oraz z 2011 r. Nr 149, poz. 887 i Nr 205, poz. 1206.

- ¹¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 89, poz. 968 i Nr 154, poz. 1788, z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 oraz z 2005 r. Nr 85, poz. 725.
- ¹²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 28, poz. 257, z 2001 r. Nr 154, poz. 1788, z 2003 r. Nr 110, poz. 1060, z 2005 r. Nr 85, poz. 725, z 2009 r. Nr 219, poz. 1709 i Nr 220, poz. 1734 oraz z 2011 r. Nr 72, poz. 380.
- ¹³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 96, poz. 620, Nr 123, poz. 835, Nr 152, poz. 1020, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 185, poz. 1092, Nr 201, poz. 1183 i Nr 234, poz. 1386.

UZASADNIENIE

Waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych stanowi ważny element konstrukcji systemu ubezpieczeń społecznych. Ekonomiczna i społeczna funkcja waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych polega na przeciwdziałaniu deprecjacji świadczeń i tym samym przeciwdziałaniu wpadaniu emerytów i rencistów w sferę ubóstwa. Sposób waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych jest jedną z najbardziej drażliwych i szeroko komentowanych kwestii. Wynika to między innymi z niemożności zaspokojenia wszystkich oczekiwań świadczeniobiorców zgłaszających w tej kwestii szereg, często wzajemnie wykluczających się, wniosków.

Według obecnego stanu prawnego uregulowanego w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), coroczna waloryzacja jest przeprowadzana od dnia 1 marca przy zastosowaniu procentowego wskaźnika waloryzacji, którego główną podstawą obliczenia jest średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym. Z powyższego wynika, że wszystkie wypłacane świadczenia są podwyższane o ten sam procent, w związku z tym im niższe świadczenie, tym niższa kwota podwyżki. Również minimalne emerytury i renty wzrastają w tym samym tempie.

W exposé wygłoszonym w dniu 18 listopada 2011 r. Prezes Rady Ministrów wskazał na konieczność zapewnienia finansowego, elementarnego bezpieczeństwa obywateli. Premier, wskazując na narastające dysproporcje między wysokimi emeryturami a tymi najniższymi, a przede wszystkim biorąc pod uwagę bezpieczeństwo szczególnie ludzi niezamożnych, zaproponował zmianę, na określony czas, systemu waloryzacji emerytur i rent, polegającą na wprowadzeniu w miejsce waloryzacji przeprowadzanej procentowym wskaźnikiem podwyżki kwotowej jednakowej dla wszystkich świadczeń.

Przedmiotowy projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw zawiera realizację zapowiedzi Premiera. Chcąc chronić budżety gospodarstw domowych emerytów i rencistów z niższymi

świadczeniami, proponuje się, aby przejściowo w 2012 r. wszyscy emeryci i renciści dostali jednakowe kwotowe podwyżki świadczeń.

Zgodnie z projektowaną regulacją wszystkie emerytury i renty będą podwyższone w 2012 r. o jednakową kwotę. Zasada ta będzie zastosowana również do emerytur i rent rolników indywidualnych, służb mundurowych oraz świadczeń pozaubezpieczeniowych: zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, rent socjalnych, emerytur pomostowych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rent dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych (art. 3 ust. 1).

Waloryzacja będzie polegała na dodaniu do kwoty świadczenia wyliczonego na dzień 29 lutego 2012 r. kwoty waloryzacji, wynoszącej 71 zł (art. 4 ust. 1). Waloryzacji będzie podlegać również podstawa wymiaru świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Waloryzacja tej podstawy polegać będzie na pomnożeniu przez wskaźnik waloryzacji, odpowiadający wyrażonej w procentach kwotowej podwyżce emerytury lub renty (art. 4 ust. 2). Podstawa wymiaru jest jednym z czynników decydujących o wysokości świadczeń obliczanych w myśl dotychczasowych zasad. Stąd też konieczne jest zachowanie właściwych relacji między podstawą wymiaru a wysokością świadczenia. Oznacza to więc konieczność jej podwyższenia w ramach waloryzacji o taki sam procent, o jaki wzrosło świadczenie. Zachowanie realnej wysokości podstawy jest konieczne z uwagi na to, że decyduje ona o wysokości świadczenia przeliczanego po waloryzacji, np. wskutek zgłoszenia wniosku o doliczenie okresów składkowych lub nieskładkowych, czy też przy ustalaniu innego świadczenia, którego podstawę wymiaru stanowi zwaloryzowana podstawa wymiaru świadczenia wcześniejszego. Zasada dotycząca waloryzacji podstawy wymiaru świadczenia będzie miała również zastosowanie do emerytur i rent służb mundurowych (art. 4 ust. 3).

W przypadku świadczeń niepodlegających ustawowemu podwyższeniu do kwoty świadczeń najniższych, podwyżka waloryzacyjna zostanie ustalona proporcjonalnie do wysokości tego świadczenia w relacji do świadczenia najniższego (art. 4 ust. 4). W przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy i rent inwalidzkich III grupy podwyżka ta wyniesie 75 % kwoty waloryzacji (art. 4 ust. 5). Zasada ta nie będzie miała zastosowania w przypadku rent inwalidów wojennych i wojskowych (art. 4 ust. 6). Natomiast w przypadku kobiet pobierających okresowe emerytury kapitałowe, regulacje projektowanej ustawy przewidują proporcjonalny podział kwotowej podwyżki świadczenia w stosunku do wysokości emerytury z I i II filaru systemu emerytalnego w łącznej kwocie tych emerytur (art. 4 ust. 7 i 8).

Regulacja przewiduje również zwiększenie dodatków do emerytur i rent, o których mowa w ustawie o emeryturach i rentach z FUS oraz w innych ustawach, do których odnosi się projekt. Dodatki przysługujące do świadczeń zostaną podwyższone zgodnie z projektem ustawy o wskaźnik procentowy waloryzacji, zapisany w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012, który wynosi 104,8 % (art. 5 ust. 2). Wskaźnik waloryzacji będzie miał zastosowanie do obliczenia maksymalnych kwot zmniejszeń świadczeń w przypadku osiągnięcia przez emeryta lub rencistę dochodu z pracy (art. 4 ust. 9).

Waloryzacją objęte są także świadczenia i zasiłki przedemerytalne. Waloryzacja ta polega na dodaniu do kwoty świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego kwoty waloryzacji 71 zł (art. 3 ust. 1). Kwota świadczenia i zasiłku przedemerytalnego gwarantowana do wypłaty, w przypadku gdy osoba uprawniona osiąga przychód w wysokości skutkującej zmniejszeniem wysokości świadczenia, została podwyższona do kwoty 469,12 zł, przez dodanie do dotychczasowej kwoty połowy kwoty waloryzacji (art. 3 ust. 2).

Waloryzacja kwotowa będzie się mieścić w tym samym skutku finansowym co zapisana w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012 waloryzacja procentowa o wskaźnik 104,8 %.

Kwota podwyżki została obliczona przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji ustalonego według dotychczasowych zasad (104,8 %). Najpierw została obliczona globalna kwota, która jest niezbędna na zapewnienie waloryzacji na poziomie wynikającym z tego wskaźnika, następnie odjęta kwota podwyżek przeznaczona na dodatki przysługujące do świadczeń, a wynikająca różnica podzielona przez liczbę świadczeń, które zostaną wypłacone w ostatnim dniu lutego 2012 r. Wysokość kwoty przeznaczonej na waloryzację pojedynczego świadczenia emerytalno-rentowego jest więc wynikiem podzielenia kwoty ogółem na waloryzację emerytur i rent przez liczbę świadczeniobiorców i 10 miesięcy.

Należy podkreślić, że celem zmiany zasad waloryzacji w 2012 r. nie jest szukanie oszczędności budżetowych. Kwota zabezpieczona w budżecie na waloryzację kwotową świadczeń nie ulegnie zmniejszeniu w stosunku do kwoty, która została zaplanowana w budżecie na waloryzację w 2012 r. Zastosowanie w 2012 r. waloryzacji kwotowej, wobec dość niskiego wskaźnika waloryzacji, wyjdzie naprzeciw oczekiwaniom wyższych podwyżek przez większość emerytów i rencistów i w niewielkim stopniu spłaszczy strukturę świadczeń.

Przejściowa metoda waloryzacji wynika nie tylko z chęci chronienia osób z niższymi świadczeniami, ale też z tego, że nie ma w budżecie państwa dodatkowych wolnych środków, które można byłoby przeznaczyć na działania osłonowe, czyli wprowadzenie dodatków czy

innych działań skierowanych dla ochrony uboższych. Stąd też propozycja innego podziału posiadanych i przewidzianych na waloryzację środków, która chociaż w części spełniłaby rolę dodatkowej pomocy osobom o niskich emeryturach i rentach, szczególnie w warunkach dość szybkiego wzrostu cen żywności, co zawsze bardziej dotyka gospodarstwa domowe o niższych dochodach.

Unormowania art. 2 określają sposób obliczania rent inwalidów wojennych i wojskowych w przypadku zmiany w ich wysokości po dniu 29 lutego 2012 r.

Regulacje projektowanej ustawy zawierają upoważnienie dla Ministra Finansów do dokonania przeniesienia między częściami, działami, rozdziałami i paragrafami zawartych w ustawie budżetowej na rok 2012 planowanych dotacji i wydatków przeznaczonych na waloryzację emerytur i rent (art. 10) oraz unormowanie, że do państwowych funduszy celowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stosuje się zasadę, że zmiany planu finansowego państwowego funduszu celowego mogą powodować zwiększenie dotacji z budżetu państwa (art. 9). Przepisy te stanowią zabezpieczenie wypłat świadczeń wypłacanych z Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS oraz rent socjalnych, gdyż zaproponowany system waloryzacji kwotowej będzie wymagać dodatkowych nakładów finansowych na wypłaty tych świadczeń.

Ponadto w art. 11 proponuje się wprowadzenie przepisu, który pozwoli w 2012 r. na umieszczanie na decyzjach dotyczących waloryzacji zamiast podpisu nadruku z imieniem i nazwiskiem oraz stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania. W związku z coroczną akcją waloryzacji emerytur i rent przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest wydawanych ok. 7,6 mln decyzji. Każda decyzja zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego wymaga podpisu. Konieczność podpisania – w krótkim czasie – ok. 7,6 mln decyzji stanowi duże obciążenie dla oddziałów ZUS. Decyzje dotyczące waloryzacji świadczeń są generowane automatycznie przez system teleinformatyczny ZUS, po wprowadzeniu do niego odpowiednich algorytmów obliczeniowych i stanowią jedynie dokument potwierdzający dokonane systemowo obliczenie. Prawidłowość wyliczenia wysokości świadczenia jest weryfikowana na etapie systemowego obliczenia kwoty świadczenia po waloryzacji – po przeprowadzeniu szczegółowych testów zastosowanych algorytmów. W tej sytuacji zastąpienie

własnoręcznego podpisu na decyzji waloryzacyjnej inną formą podpisu w 2012 r. wydaje się uzasadnione. Odstąpienie od konieczności składania własnoręcznego podpisu pozwoliłoby na wysyłanie decyzji do świadczeniobiorców bezpośrednio po ich wydrukowaniu z systemu teleinformatycznego, co znacząco usprawniłoby proces obsługiwanie tych decyzji, szczególnie w warunkach zmiany incydentalnej zasad waloryzacji.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 marca 2012 r.

Projekt ustawy – zdaniem projektodawcy – nie narusza wartości wyrażonych w Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny, badając sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, niejednokrotnie wskazywał, że jedną z wartości, które należy uznać za podlegające szczególnej ochronie, jest zasada solidaryzmu społecznego.

W orzecznictwie TK podkreślał, że: „Świadczenia emerytalne przysługują w zamian za składkę ubezpieczeniową wnoszoną do systemu, jednak suma wpłaconych składek nie decyduje ostatecznie o wysokości emerytury. Formuła obliczania świadczeń wyraża bowiem podstawowe zasady systemu ubezpieczeń, a w szczególności zasadę solidaryzmu społecznego. Oznacza to, że wypłacane świadczenia muszą pozostawać w pewnej proporcji do wysokości zarobku, jakim ubezpieczony dysponował przed przejściem na emeryturę, ale muszą też zaspokajać podstawowe potrzeby ubezpieczonego. Zasada solidaryzmu społecznego i potrzeba zapewnienia wspomnianego minimum wysokości świadczenia implikuje przesunięcie części środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kierunku tych ubezpieczonych, których udział w jego tworzeniu był niewielki lub krótkotrwały.” (wyrok z dnia 18 listopada 2008 r., sygn. akt P 47/07).

Dodatkowo należy zauważyć, że Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie niejednokrotnie podkreślał także, że jedną z wartości konstytucyjnych podlegających ochronie jest konieczność zachowania równowagi finansów publicznych.

Wydaje się, że z tym przypadkiem mamy dziś do czynienia. Należy dodać, że Fundusz Ubezpieczeń Społecznych jest funduszem wymagającym corocznych dotacji z budżetu państwa. W 2012 r. przewidywany w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012 poziom dotacji wyniesie 39,939 mld zł. Jednocześnie nastąpi dodatkowe zasilenie FUS w wysokości ok. 6,3 mld zł z tytułu refundacji składek odprowadzanych do OFE (w porównaniu z rokiem poprzednim), jak również przekazanie 2,877 mld zł z Funduszu Rezerwy Demograficznej. Oznacza to, że waloryzacja jest dokonywana na koszt budżetu państwa.

Źródłem informacji na temat poziomu życia różnych grup społecznych są badania warunków życia przeprowadzane corocznie przez GUS. Wynika z nich, że emeryci i renciści pod względem warunków życia różnią się istotnie. Sytuacja przeciętnego emeryta jest lepsza niż przeciętnego Polaka, a wskaźniki zasięgu ubóstwa gospodarstw emerytów kształtują się na poziomie o kilka punktów procentowych niżej niż to ma miejsce dla gospodarstw ogółem. Prawidłowość ta dotyczy zarówno mierników ubóstwa relatywnego, ustawowego oraz minimum socjalnego. Jednak występuje duże zróżnicowanie w poszczególnych grupach, w zależności od wysokości otrzymywanej emerytury i renty. Przyjęcie zasady waloryzacji kwotowej w postaci podniesienia wysokości świadczenia o kwotę 71 zł powoduje, że wszystkie świadczenia wypłacane w kwocie poniżej 1 480 zł miesięcznie będą podwyższone w stopniu większym niż gdyby przeprowadzono waloryzację według obecnie funkcjonujących zasad.

Od dnia 1 stycznia 2012 r. minimalna płaca wynosi 1 500 zł, natomiast minimum socjalne oscyluje w granicach 950 zł w gospodarstwie emeryckim 1-osobowym.

Na waloryzacji kwotowej zyskaliby szacunkowo, dostając wyższą podwyżkę, ok. 53 % emerytów i rencistów z FUS, 100 % otrzymujących zasiłki przedemerytalne i renty socjalne. Również zyskaliby prawie wszyscy emeryci i renciści z KRUS. Natomiast mniejsze podwyżki po wprowadzeniu waloryzacji kwotowej dostaliby prawie wszyscy emeryci i renciści otrzymujący świadczenia z MON, MSW oraz MS.

Większa ochrona świadczeń emerytalnych i rentowych finansowanych ze składek – jakimi są emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – niż świadczeń nieskładkowych, finansowanych z budżetu (służby mundurowe) ma uzasadnienie. Emerytury i renty z FUS, przez wprowadzenie górnej granicy podstawy wymiaru na poziomie 2,5-krotności przeciętnego wynagrodzenia, mają ograniczoną wysokość. Emerytury i renty służb mundurowych nie mają żadnych ograniczeń w wysokości, a ich maksymalny wymiar po stażu służby ok. 29 lat wynosi aż 75 % uposażenia z ostatniego miesiąca. Tak wysokiego wymiaru nie można osiągnąć w systemie powszechnym. Dlatego też, jeżeli państwo finansuje z dotacji budżetowej podwyżki waloryzacyjne, to powinno w większym stopniu kierować się w swoich decyzjach koniecznością ochrony przed ubóstwem dużej części emerytów i rencistów w systemie powszechnym. Wśród emerytur i rent wypłacanych przez MON w 2011 r. aż 51,2 % stanowiły świadczenia powyżej 3 000 zł (powyżej 5 000 zł – 8,7 %), zaś

wypłacanych przez MSW odpowiednio 39,9 % i 6,2 %. Te liczby świadczą o rozpiętości między systemem powszechnym i tzw. systemami mundurowymi, a trzeba pamiętać, że przeciętny staż ubezpieczenia w systemie powszechnym jest dłuższy niż przeciętny staż służby. Po zmianie waloryzacji na kwotową zmniejszą się nieco relacje świadczeń mundurowych i powszechnych w ujęciu procentowym, ale zmiana w rozpiętościach kwotowych będzie bardzo niewielka. Wzrost cen żywności i innych towarów ujętych w koszyku emeryckim przyjmowanym do ustalania wskaźnika waloryzacji będzie świadczeniobiorcom pobierającym emerytury i renty z MON i MSW (poprzednio MSWiA) w pełni zrekomensowany.

Zgodnie z obecnym mechanizmem, kwoty podwyżek indywidualnych dla osób z wyższymi świadczeniami byłyby znacznie wyższe niż przeciętna podwyżka dla wszystkich, a wielokrotnie wyższe niż świadczeń minimalnych. Szczególnie duże różnice kwotowe występują wówczas, gdy wskaźnik waloryzacji jest wysoki.

W 2009 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 106,1 %, co dawało przeciętną podwyżkę na poziomie 85,20 zł i duże różnice podwyżek między niskimi i wysokimi świadczeniami. W 2010 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 104,62 % (średnia podwyżka – 70,23 zł), a w 2011 r. – 103,1 % (średnia podwyżka – 50,14 zł). Przykładowe kwoty podwyżki świadczeń w tych latach były następujące:

E/R w wysokości:	2009			2010			2011		
	luty	marzec	kwota podwyżki	luty	marzec	kwota podwyżki	luty	marzec	kwota podwyżki
w złotych									
najniższa emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, renta rodzinna	636,29	675,10	38,81	675,10	706,29	31,19	706,29	728,18	21,89
najniższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy	489,44	519,30	29,86	519,30	543,29	23,99	543,29	560,13	16,84
przeciętna emerytura	1509,17	1601,23	92,06	1624,27	1699,31	75,04	1729,92	1783,54	53,63
przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy	1121,89	1190,33	68,44	1213,18	1269,23	56,05	1280,60	1320,30	39,70
przeciętna renta rodzinna	1314,83	1395,03	80,20	1410,26	1475,41	65,15	1493,32	1539,61	46,29
emerytura/renta w wysokości: 3000,00	3000,00	3183,00	183,00	3000,00	3138,60	138,60	3000,00	3093,00	93,00
4000,00	4000,00	4244,00	244,00	4000,00	4184,80	184,80	4000,00	4124,00	124,00
5000,00	5000,00	5305,00	305,00	5000,00	5231,00	231,00	5000,00	5155,00	155,00

Prognozowany wskaźnik waloryzacji na 2012 r. wynosi 104,8 %. Stąd też przy zastosowaniu waloryzacji procentowej wzrost emerytur i rent byłby niezbyt wysoki, postrzegany jako niewystarczający, wobec subiektywnego odczucia znacznego wzrostu kosztów utrzymania w 2011 r., zwłaszcza przez biedniejsze grupy emerytów i rencistów, którzy najbardziej odczuwają wzrost cen żywności. Przy proponowanej zmianie sposobu waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych na kwotową osoby pobierające minimalne emerytury i renty dostaną 799,18 zł. Gdyby zastosowano dotychczasowe zasady, otrzymywałyby 763,13 zł.

Oznacza to, że przeprowadzenie waloryzacji kwotowej doprowadzi do podniesienia najniższych świadczeń do poziomu zbliżonego do minimum socjalnego.

Poniższe zestawienie prezentuje różnice w wysokości podwyżek między waloryzacją procentową i kwotową w zależności od wysokości świadczenia.

Porównanie miesięcznej podwyżki w zależności od wysokości świadczenia w przypadku waloryzacji wskaźnikiem 104,8 % i waloryzacji kwotowej o 71 zł

Wysokość świadczenia przed waloryzacją (w zł)	Obecne przepisy (waloryzacja wskaźnikiem 104,8%)		Waloryzacja kwotowa o 71,00 zł		Wskaźnik wzrostu świadczenia	
	Podwyżka świadczenia (w zł)	Wysokość świadczenia po waloryzacji (w zł)	Podwyżka na osobę (w zł)	Wysokość świadczenia po waloryzacji (w zł)	Obecne przepisy	Waloryzacja kwotowa
560,13	26,89	587,02	71	631,13	104,80%	112,68%
672,16	32,26	704,42	71	743,16	104,80%	110,56%
728,18	34,95	763,13	71	799,18	104,80%	109,75%
873,82	41,94	915,76	71	944,82	104,80%	108,13%
1000	48	1048	71	1071	104,80%	107,10%
1200	57,6	1257,6	71	1271	104,80%	105,92%
1400	67,2	1467,2	71	1471	104,80%	105,07%
1600	76,8	1676,8	71	1671	104,80%	104,44%
1800	86,4	1886,4	71	1871	104,80%	103,94%
2000	96	2096	71	2071	104,80%	103,55%
2500	120	2620	71	2571	104,80%	102,84%
3000	144	3144	71	3071	104,80%	102,37%
4000	192	4192	71	4071	104,80%	101,78%
5000	240	5240	71	5071	104,80%	101,42%

Wysokości świadczeń najniższych obowiązujące od dnia 1 marca 2011 r.

560,13 zł – minimalna renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy

672,16 zł – minimalna renta wypadkowa z tytułu częściowej niezdolności do pracy

728,18 zł – minimalna emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, renta rodzinna

873,82 zł – minimalna renta wypadkowa z tytułu całkowitej niezdolności do pracy

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W trakcie prac

nad projektem do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nie wpłynęły żadne zgłoszenia zainteresowania pracami nad projektowaną ustawą w trybie wyżej wymienionej ustawy.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Rozwiązania przedstawione w ustawie będą miały wpływ na:

- 1) budżet państwa,
- 2) Fundusz Ubezpieczeń Społecznych,
- 3) Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- 4) osoby pobierające emerytury i renty,
- 5) osoby pobierające świadczenia, których wzrost wysokości jest powiązany z zasadami waloryzacji.

2. Zakres konsultacji społecznych

Lista partnerów społecznych, którym projekt aktu prawnego został przesłany do zaopiniowania:

Organizacje związkowe:

- 1) NSZZ „Solidarność”,
- 2) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
- 3) Forum Związków Zawodowych,
- 4) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

Organizacje pracodawców:

- 1) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan,
- 3) Związek Rzemiosła Polskiego,
- 4) Krajowa Izba Gospodarcza,
- 5) BCC – Związek Pracodawców.

Dodatkowo projekt ustawy został przesłany w ramach konsultacji społecznych do Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych oraz do Związku Inwalidów Wojennych RP.

Termin konsultacji został skrócony do 21 dni, ze względu na konieczność wejścia w życie ustawy z dniem 1 marca 2012 r., jak również z uwagi na fakt, że regulacja ta umożliwi wyższe niż wynikające z dotychczasowych przepisów podwyższenie najniższych świadczeń emerytalno-rentowych, co zapewni emerytom i rencistom lepsze zabezpieczenie socjalne w dobie kryzysu gospodarczego.

Uwagi do projektu zgłosili: Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, Forum Związków Zawodowych, OPZZ, zespół problemowy ds. ubezpieczeń społecznych Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Izba Gospodarcza Towarzystw Emerytalnych.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie ocenia rozwiązania projektowanej regulacji, wskazując na niezgodność waloryzacji kwotowej z Konstytucją RP oraz z ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi. Waloryzacja kwotowa w kształcie zaproponowanym w projekcie ustawy oznacza według Prezydium Komisji wyeliminowanie z polskiego systemu emerytalno-rentowego mechanizmu waloryzacji systematycznej i powrót do modelu waloryzacji ad hoc realizowanego w Polsce do końca 1982 r. Opiniodawca opowiada się przeciwko całkowitemu wykreśleniu przepisów odnoszących się do negocjacyjnego trybu ustalania wskaźnika waloryzacji.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych wskazało na niekonstytucyjność proponowanego rozwiązania. Jednocześnie podniosło, że nie można nazwać waloryzacją podwyższenia wszystkich świadczeń o tę samą kwotę. Dodatkowo opiniodawca zauważa, że kwotowa podwyżka najniższych świadczeń odbędzie się przez przesunięcie środków przysługujących lepiej uposażonym świadczeniobiorcom na rzecz tych, których świadczenia są niskie, co spowoduje zubożenie kolejnej dużej grupy emerytów i rencistów, którzy dziś pobierają świadczenia w średniej wysokości i nieznacznie powyżej średniej. Zdaniem OPZZ elementarne bezpieczeństwo obywateli w dobie kryzysu gospodarczego powinno być zapewnione przez zwiększenie udziału w dochodach budżetowych przez osoby osiągające ponadprzeciętne dochody. Ponadto OPZZ wskazuje na wątpliwości dotyczące konstytucyjności proponowanych rozwiązań. Opiniodawca opowiada się przeciwko całkowitemu wykreśleniu przepisów odnoszących się do negocjacyjnego trybu ustalania wskaźnika waloryzacji. Jednocześnie OPZZ negatywnie zaopiniował cały projekt i wskazał,

że w przypadku jego uchwalenia złoży wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie jego niezgodności z ustawą zasadniczą.

Forum Związków Zawodowych uważa, że poparcia wymaga cel, jakim jest ponadstandardowe podwyższenie najniższych świadczeń, jednak opowiada się przeciwko wprowadzeniu waloryzacji kwotowej emerytur i rent. Wskazuje, że najlepszą drogą do zwiększenia najniższych świadczeń jest skokowe podwyższenie minimalnych świadczeń przy zachowaniu waloryzacji procentowej gwarantującej utrzymanie realnej wartości wszystkich emerytur i rent. Opiniodawca podnosi, że proponowana regulacja jest sprzeczna z zasadami nowego systemu emerytalnego, zakładającego związek między wysokością świadczenia a wysokością waloryzacji. Wskazuje również na wątpliwości co do konstytucyjności projektu.

Ponadto opiniodawca negatywnie opiniuje możliwość wyłączenia z negocjacji społecznych w Komisji Trójstronnej ustalania wskaźnika waloryzacji.

W dniu 28 grudnia 2011 r. odbyło się posiedzenie Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Przedstawiciele strony społecznej Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych zauważyli ryzyka prawne związane z niekonstytucyjnością projektowanych przepisów. Dodatkowo zaniepokojenie partnerów społecznych budzi brak wymaganych prawem konsultacji założeń projektu ustawy oraz przedstawienie partnerom społecznym do konsultacji projektu ustawy, który, według informacji przedstawiciela resortu pracy, ulegnie istotnym modyfikacjom w toku dalszych prac legislacyjnych.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w uwagach do projektu ustawy wyraził zadowolenie, że Rząd dostrzegł potrzebę podwyższenia najniższych emerytur i rent, wskazując jednocześnie, że projekt ustawy, mimo że deklarowany cel projektowanej regulacji zasługuje na pełne poparcie, wzbudza kontrowersje w środowisku emerytów i rencistów. Kontrowersje te związane są z faktem, że na skutek waloryzacji kwotowej część świadczeniobiorców otrzyma podwyżki niepokrywające nawet inflacji, co może rodzić pytanie o konstytucyjność projektowanego rozwiązania. Jest też, zdaniem opiniodawcy, sprzeczne z logiką nowego systemu emerytalnego, zakładającego ścisły związek między wysokością świadczenia a wysokością odłożonych składek emerytalnych. Nowy system

waloryzacji oznacza, że podwyżka najniższych świadczeń odbędzie się kosztem obniżenia realnej wartości pozostałych emerytur i rent, a emeryci i renciści, w większości sami borykający się z wieloma niedostatkami, złożą się na poprawę sytuacji najuboższych.

Z przeprowadzonego przez terenowe oddziały związkowe sondażu telefonicznego wynika, że ankietowani z 13 spośród badanych okręgów zdecydowanie opowiedzieli się za waloryzacją kwotową, natomiast w 7 za waloryzacją procentową. W trzech województwach głosy ankietowanych emerytów i rencistów rozłożyły się po równo. Za dotychczasową waloryzacją opowiadają się lepiej uposażeni emeryci i renciści. Związek wyraził pogląd, że proponowana przez Rząd zmiana zasad waloryzacji świadczeń z procentowej na kwotową jest rozwiązaniem kontrowersyjnym, dzielącym środowisko emerytów i rencistów, oraz należy je traktować jako rozwiązanie doraźne, o ściśle określonym czasie funkcjonowania. Dodatkowo opiniodawca opowiada się przeciwko całkowitemu wykreśleniu przepisów odnoszących się do negocjacyjnego trybu ustalania wskaźnika waloryzacji.

Stąd też projekt ustawy wprowadza zmianę zasad waloryzacji z procentowej na kwotową na okres jednego roku; podwyższenie kwotowe świadczeń obowiązywać będzie jedynie w 2012 r. Zgodnie z sugestią Związku uzasadnienie projektu ustawy zostało uzupełnione o dane dotyczące wysokości świadczenia, od którego waloryzacja kwotowa będzie wyższa niż procentowa, oraz o strukturze emerytów i rencistów, którzy zyskają na zmianie sposobu waloryzacji, w podziale na systemy ubezpieczenia i zaopatrzenia emerytalnego.

Do projektu uwagi zgłosiła Izba Gospodarcza Towarzystw Emerytalnych, podnosząc, że projekt zmierza do uchylecia przepisów o procentowej waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych i wprowadzenia w jej miejsce corocznych dodatków ustalanych w ustawie budżetowej. Taki mechanizm, zdaniem Izby, mógłby upodobnić polski system emerytalno-rentowy do systemu pomocy społecznej, gdzie nie miałby znaczenia udział ubezpieczonego w gromadzeniu środków w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a kryterium zwiększenia świadczenia stałaby się sytuacja dochodowa świadczeniobiorcy. Wskazuje też na możliwą niekonstytucyjność projektowanych rozwiązań.

Izba zaproponowała, aby w przypadku przyjęcia zawartych w projekcie rozwiązań, kwota waloryzacji była dzielona proporcjonalnie między okresową emeryturę kapitałową a emeryturę z FUS. Zaproponowane rozwiązanie uwzględniono w przepisach projektowanej ustawy.

Uwagi do projektu ustawy zgłosił również Związek Inwalidów Wojennych RP. Zdaniem Związku wprowadzenie zaproponowanej zmiany zasad waloryzacji emerytur i rent jest niezgodne z obowiązującym stanem prawnym w zakresie ubezpieczeń emerytalno-rentowych i narusza zasadę równego traktowania ubezpieczonych określoną w art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ponadto Związek prezentuje stanowisko, że wdrożenie w życie proponowanej regulacji spowoduje w następnych latach dalszą nieodwracalną pauperyzację środowiska emerytów i rencistów przez systematyczne nieuzasadnione spłaszczanie świadczeń w wyniku waloryzacji kwotowej oraz że problem konieczności zapewnienia przez Rząd elementarnego finansowego bezpieczeństwa obywateli powinien być rozwiązywany w ramach pomocy społecznej.

Projektodawca uwzględnił uwagi partnerów społecznych (Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Forum Związków Zawodowych, Związku Inwalidów Wojennych RP) dotyczące zmiany zasad waloryzacji na lata przyszłe, wprowadzając zmianę jedynie na 2012 r. W 2012 r. waloryzacja polegać będzie na podwyższeniu świadczeń o kwotę 71 zł, natomiast w latach przyszłych będzie funkcjonować obecnie obowiązujący mechanizm podwyższania świadczeń emerytalno-rentowych, w oparciu o wskaźnik wzrostu cen i usług konsumpcyjnych podniesiony w ramach negocjacji w Komisji Trójstronnej o co najmniej 20 % wzrost realny płac.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

W proponowanych przepisach przyjęto rozwiązanie, że dodatki i świadczenia pochodne będą waloryzowane wskaźnikiem waloryzacji 104,8 %, natomiast świadczenia emerytalno-rentowe są podwyższane jednakową kwotą.

Niezbędna kwota konieczna do zapewnienia waloryzacji świadczeń i dodatków waloryzowanych procentowo wynosi ok. 0,28 mld zł.

Świadczenia emerytalno-rentowe zostaną podniesione o kwotę 71 zł, co oznacza wydatek ponad 6,9 mld zł. Łączny koszt waloryzacji wyniesie zatem 7,2 mld zł, a więc tyle samo co zarezerwowano na ten cel w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012.

Poniższa tabela przedstawia szacowane koszty waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych z FUS w latach 2013 – 2024, przy założeniu, że od 2013 r. będzie obowiązywać obecna waloryzacja świadczeń w oparciu o wskaźnik wzrostu cen i usług w gospodarstwach emerytów i rencistów, podwyższony o 20 % wzrost płac realnych.

Rok	Wskaźnik waloryzacji	Koszt waloryzacji w mld zł
2013	3,47	4,3
2014	3,55	4,5
2015	3,59	4,7
2016	3,53	4,8
2017	3,53	5,0
2018	3,41	5,0
2019	3,35	5,0
2020	3,33	5,2
2021	3,30	5,3
2022	3,28	5,4
2023	3,17	5,4
2024	3,15	5,5

Projektowana ustawa nie ma wpływu na poziom finansowania jednostek sektora finansów publicznych, w tym budżety jednostek samorządu terytorialnego, i nie powoduje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Brak wpływu na rynek pracy i konkurencyjność przedsiębiorstw.

5. Ocena wpływu regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowane rozwiązania nie mają wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

6. Wskazanie źródeł finansowania

Projekt nie pociąga za sobą dodatkowych obciążeń budżetu państwa, skutek finansowy mieści się w zarezerwowanych na ten cel środkach zapisanych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012. Nie ma wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Warszawa, 02 stycznia 2012 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE - 920 / 1487 - M/jf/3
SM-10

dot.: RM-10-1-12 z 02.01.2012 r.

Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej *projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym *projektem ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
SEKRETARZ STANU

Jan Borkowski

Do wiadomości:

Pan Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy i Polityki Społecznej